

INTERFERENS

Konst vid tolkningens gräns

Två dagar med konserter, teater, läsningar, installationer, workshops och seminarier
Inter Arts Center, Malmö, 8-9/4 2011

Festival +
symposium

INTERFERENS handlar om möten mellan konstnärer och forskare där dialoger omkring det ofullbordade verket, konsten i tillblivelse, är centralt. Idén till evenemanget började i en inbördes nyfikenhet som uppstått mellan några teater- och musikmänniskor. På senare tid har det i Malmö växt fram en miljö där musiker och kompositörer, skådespelare och regissörer träffats i ett experimentellt undersökande av nya gränssnitt mellan ljud- och scenkonst. I Göteborg pågår ett konstnärligt forskningsprojekt som handlar om tolkning av och genom musik. Projektet ställer frågor om frihet och ansvar utifrån tanken att det är först när man bejakar lyssnandet som en aktiv handling i dialog med verket som musiken öppnar sig för en språklig och kommunikativ mångtydighet:

Var slutar stycket? När börjar tolkningen? Vem äger verket/partituret/manuset? Finns det gränser för vad man får göra som interpret? Och ifall gränser finns – vilka är de och vad händer när vi vill överskrida eller omförhandla dem?

Teaterns praktik utmärker sig genom sina ständiga omtolkningar och nyläsningar av både klassisk och samtida dramatik och förmedlar på så vis en bestämning av verket som förlaga och material, en i viss mening oavslutad text som inbjuder till dialog. Detta innebär samtidigt en öppning för en fördjupad förståelse av språket som musik och av teaterns text som en ingång till en form av ljudkonst där rytm och musikalisk form betonas i uppsättningsarbetet, som ett komplement till, eller istället för, gestaltning, dramaturgi och rum. Bortom det traditio-

nella tolkningsbegreppet finns föreställningen om en scenkonst som utgör en utvidgning av textens betydelsebärande skikt.

I den noterade konstmusiken har partituret oftast betraktats som en avslutad, icke förhandlingsbar text, vars symboliska skrift i möjligaste mån ska tolkas som en spegling av tonsättarens intentioner. Med detta följer även en föreställning om musikverkets autonomi och oberoende av yttre omständigheter. En föreställning som visat sig egenomligt stabil ända in i vår tid, trots djupgående förändringar inte minst inom bildkonsten vilka orsakat paradigmatiska glidningar i förståelsen av begrepp som originalitet och autenticitet – eller i synen på vad som är eller kan vara ett konstverk.

Mycket talar för att både konstmusiken och den traditionella teatern som genre är i behov av olika typer av institutionskritik och vänligt sinnad hacking för att på sikt ha aktualitet som levande uttrycksformer. Det är en av anledningarna till att vi ses. Men Interferens är också ett försök att iscensätta korsbefruktande brytpunkter mellan olika konstformer i ett utforskande av subjektivitetens skapande logik och praktiska kunskap i långsamma, kreativa processer. Ett möte mellan konstnärer där radikal öppenhet framhålls som tolkningens början. Ett lyssnande som identifierar interferensen mellan konstformerna och gör detta i en strävan efter ömsesidig förnyelse.

*Stefan Östersjö, Jörgen Dahlqvist
och Ole Lützow-Holm*

Program

Interferens: kommunikation och oppo- sition. Om tolkning av ny och historisk musik.

Duo Gelland är två violinister som utmanar gängse tolkningstraditioner i sina in-studeringar. I detta seminarium presenteras deras arbete med tre verk där deras tolkningsprocesser lett till radikala versioner och nya insikter. Duo Gelland delar med sig av sina dagliga visioner i ett livsnära arbete som eldas på av en vågran att upprepa sig eller stängas in i konventioner. Olika tolkningsprocesser som berör både historisk musik och uruppföranden tas upp på ett sätt som betonar individens uttrycksrikedom, musikens kommunikationspotential och möjligheterna till personlig utveckling och kreativ stimulans. Duons arbete med Ole Lützow-Holms *Terra* har resulterat i en ständigt pågående dialog med ett verk som ursprungligen var slutet och minutiöst fixerat men som antagit en diskursiv funktion i ett fält mellan partituret och musikerna. Vidare diskuterar och spelar Duo Gelland ett romantiskt verk, Bernhard Moliques *Duo concertant pour deux violons* från 1824 samt Luigi Nonos sista opus "*Hay que caminar*" *sognando* (1989), en modernistisk klassiker som också kan ses som ett politiskt manifest för viljan att förstå den oliktankande andre. Detta seminarium riktar sig både till studerande vid Musikhögskolan och till professionellt verksamma musiker.

Seminarier är en samproduktion mellan Kulturkraft Syd och arrangörerna för Interferens.

Medverkande Duo Gelland

Fabio Monni: Biletal, vå rog

Biletal, vå rog betyder "Biljetten, tack" på rumänska. Verket är baserat på sagan *La țiganci* av författaren Mircea Eliade (1907-1986). Det är surrealistisk berättelse där gränsen mellan vad som är dröm och verklighet är gjord medvetet diffus.

**Medverkande Fabio Monni (musik och video)
och Elin Rippe (dans och koreografi)**

Beethovens 5a och gulsparven

Varför ser vår tolkningstradition ut som den gör inom konstmusiken? Och vem, eller vad, är det som sätter gränserna för det som anses möjligt i en musikalisk interpretation? Tonsättaren Anders Hultqvist ställer frågan på sin spets genom att presentera två helt olika nytolkningar av Beethovens femte symfoni och Albinonis Adagio. "I'm for the birds, not the cages that people put them in..." (John Cage)

Föredrag av Anders Hultqvist

Om tolkning av litteratur

Rikard Schönström diskuterar kring några centrala problem i modern (litteraturvetenskaplig) texttolkning. Han skisserar en utvecklingslinje från den biografiskt inriktade tolkningen, via en textcenterad

analys till en mer läsarorienterad förståelse och ger därigenom en överblick av hur litteraturvetenskapen har utvecklats under 1900-talet.

Föredrag av Rikard Schönström

Rosamunde

I arbetet med att tolka figuren Rosamunde som Elfriede Jelinek beskriver henne undersöker Petra Fransson dramat som utspelar sig mellan distans och närvaro. Mellan det förhöjda och det naturalistiska. En dubbelhet i skådespelarens arbete och uttryck, som å ena sidan har en (musikalisk, ickerealistisk) höjd och å andra sidan består av den i rummet och tiden verkliga och utsatta kroppen.

Föredrag och framförande av Petra Fransson

Om dialog, tolkning och interferenser i interkulturella möten

Idioms är ett projekt som sammanför olika språk, olika traditioner och kulturer samt olika konstformer till ett slags experimentell musikteater. Det är ett möte som bygger på ömsesidigt lärande. *Idioms* är en mötesplats där den samtida konstmusiken och teatern samarbetar på lika villkor men också en spelplats där strävan är att upphäva traditionella hierarkier, som mellan tonsättare och musiker i västerländsk konstmusik. I traditionell Vietnamesisk musik och teater är kopplingen mellan musik och teater mycket direkt. Denna närhet mellan konstfor-

merna är en viktig lärdom för den experimentella västerländska teater och musik som utgör projektets Europeiska hemvist, men framförallt utgör *Idioms* ett upphävande av ingrodda föreställningar om centrum och periferi ur ett globalt perspektiv.

**Föredrag av Stefan Östersjö
och Jörgen Dahlqvist**

Alessandro Perini: *El mono de la tinta* och *Travel journal from an invisible city* Fabio Monni: *Pipäind pe ñtunerice* se aud paşi repezi

Screening av videoverk

Audiovisuella möten med författare

Det här urvalet av arbeten av Alessandro Perini and Fabio Monni fokuserar på audiovisuella arbeten baserade på olika författare. Historien *El mono de la tinta* (the Monkey of the inkpot) av Alessandro Perini handlar om en liten kinesisk apa som dricker det som finns kvar i bläckhornet efter att någon har använt det för att skriva. Legenderna finns citerad i boken *Imaginary beings* av J.L. Borges. Perinis andra verk, *Travel journal from an invisible city*, är inspirerad av Tamara, en av Calvins *De osynliga städerna* i boken med samma namn. Tamara är en stad som byggts med skyltar. Men skyltarna har andra beteckningar och namn än de saker, objekt och byggnader de är satta att beteckna. Och detta är detsamma

som uppstår mellan ord och dess mening. Fabio Monnis video bygger på Mircea Eliades novell *La țiganci*. Titeln betyder, fritt översatt, "beröring i mörkret, snabba steg hörs". Karaktären i novellen sitter vid ett piano och improviserar. Plötsligt märker han att det är mörkt omkring honom och att rummet har försvunnit. När han försöker hitta utgången i mörkret rör han vid okända saker som han inte ens kan eller vill gissa vad de är...

**Föredrag av Alessandro Perini
och Fabio Monni**

Øyvind Torvund: Bandrom Ole Lützow-Holm: Ark

Gränsområdet mellan komposition, interpretation, imitation och improvisation är det vi utforskar tillsammans vid den här konserten. Vi kommer att redovisa vårt arbete kring verk av Øyvind Torvund och Ole Lützow-Holm och improvisationer som inspirerats av dessa verk. Fria improvisationer som tar sin utgångspunkt i olika enkla tankemodeller binder samman programmet.

**Medverkande Anna Lindal (violin)
och studenter vid Musikhögskolan i Malmö**

Annika Nyman: Heimat

Heimat är ett kammerspel som tar plats i såpoperans högborg. Det är en saga påhittad ur tv-seriernas tv-serie, ur den mest nötta av historier med alla den utnötta berättelsens ingredienser; kärlek, svek, intriger, våld och rått sex. På ran-

chen i Dallas, Texas, möts två gamla rävar och en kör av underklädesmodeller, allihop uppfyllda av sina mål och beredda att gå över lik för att nå dem. Heimat är också en värld fylld av hästar, hundar, hyenor. Det är en språklig dekadens, självpupptagen av vithet, ful i mun.

**Medverkande Studenter vid
Teaterhögskolan i Malmö**

Christina Ouzounidis + Kim Hedås: Historien lyder

Historien lyder är ett samarbete mellan regissören och dramatikern Christina Ouzounidis och tonsättaren Kim Hedås. Det är ett tvärkonstnärligt forskningsprojekt där samtida scenkonst möter konstmusik. Texten använder berättandet och återberättandet för att generera bilder och fragment av händelser, men istället för förmedlande är det här förvrängningen och diskrepansen mellan berättare och mottagare som understryks. Upprepningar, speglingar och förtätningar är grunden även för musiken, som spelar mellan koncentrerade, täta partier och friare, mer improvisatoriska delar. Verket är ett försök att tömma orden på allt annat innehåll än det som står utom berättarens kontroll. *Historien lyder* skrivs för och framförs av tre skådespelare och tre musiker. Planerad premiär i januari/februari 2012.

**Medverkande Sandra Huld, Petra Fransson,
Pia Örijansdotter, Nina de Heney,
Stefan Östersjö och Jörgen Pettersson**

Henrik Hellstenius: Victoria Counting

Victoria Counting är ett verk som sprungit ur samarbetet mellan violinisten Victoria Johnsson och tonsättaren Henrik Hellstenius. Verket är ett porträtt av Victoria Johnson form av en instrumentalteater. Fältinspelningar från Viktorias privata liv har satts samman med en berättarövning som den armeniske mystikern och filosofen G.I Gurdieff brukade ge sina studenter. Övningen går ut på att räkna från ett till femtio fram och tillbaka sju gånger, samtidigt som man observerar allt som riskerar avbryta den enkla övningen. Avbrytningarna kommer lika mycket från en själv som från omgivningen och visar på hur svårt det är att hålla fokus på en trivial uppgift. I syntesen mellan Victoria Johnsons violinspel, räknande och ljuden från hennes liv som musiker, mor och sambo, uppstår ett rum mellan det privata och det allmängiltiga, som potentiellt öppnar sig för egen reflexion och upplevelse.

Medverkande Victoria Johnson (violin)
och Edvin Østvik (klangregi)

Ole Lützw-Holm: Spår av glömska

Spår av glömska för 11-strängad altgitarr är resultatet av en extensiv dialog med gitarristen Stefan Östersjö. Tillsammans har vi utforskat och prövat många tillvägagångssätt som baserar sig på instrumentets klangliga förutsättningar med 5 bordun- och 6 ackordsträngar. En helt avgörande roll kom scordaturen att

spela, vars kvartstonsböjningar bildar en akustisk hemvist åt musiken. Materialet utgörs av en liten samling utmejslade figurer eller gester – några av dem inspelade i form av ljudfiler som antingen aktiveras i ett framförande eller kan stå för sig själva, överlagras och loopas och bli grunden för en ljudinstallation. I flyktiga, vindlande eller stillastående passager och repetitiva mönster etablerar stycket sin egenart genom att ständigt återkoppla till bilder som tycks förknippade med en känsla av förlust. Uruppförandet i Malmö är en duoversion för altgitarr och elektronik där solostämman tolkas, kommenteras och bearbetas av den danske improvisations- och laptopmusikern Jakob Riis.

Medverkande Stefan Östersjö (altgitarr)
och Jakob Riis (laptop)

Spår av glömska - arkiv

En viktig aspekt av tolkningen av de material som ligger till grund för *Spår av glömska* har varit föreställningen om en variabel, instabil och oavslutad musik vars formella hemvist är ett klingande arkiv. Arkivet är tänkt att kunna läsas, realiseras på otaliga sätt och därmed bli utgångspunkt för olika rumsliga tillämpningar – antingen i formen av en ljudinstallation eller som ett framförande med eller utan elektronik. För Interferens har vi skapat en fyrkanalig ljudinstallation i Vita rummet på Inter Arts Center. Denna fungerar som ett akustiskt stilleben och

närmar sig *Spår av glömska* med en nyfikenhet på såväl det obestämda som det fixerade i verkets natur.

**Medverkande Ole Lützow-Holm,
Stefan Östersjö och Jakob Riis**

Sara Tuss Efrik: Jägarinnan och bytet

Jägarinnan och bytet är ett kammar-drama som utspelar sig i ett vardagsrum som är en isoleringscell där verklighetens uttryck har förbrukats och är utbytta till ett regelverk av lek och besvärjelser. Varje försök till uppbrott leder till att leken befästs i en ännu grymmare version där kärlekens och våldets handlingar inte längre går att skiljas från varandra.

Om rollen, livsvärlden och tvivlet

Funderingar kring regissörens arbete med rollen. Från hur rollarbete hör samman med människosyn, över problem och möjligheter i förarbetet, till specificering av samarbetet med skådepelare under repetitionen. Resonemangen utgår från en hermeneutisk och fenomenologisk position där den centrala frågan är hur en praktisk frihet kan skapas i tolkningen. Både från förförståelse i form teatertraditionen men också i form av exempelvis genus.

Föredrag av Fredrik Haller

Är det verket vi tolkar eller verkligheten?

Sedan Susan Sontags essä *Against interpretation* har ordet "tolkning" fått

något suspekt över sig, som det analyserande förnuftets övervåld på konstverkets mångtydighet. Även en konstnärlig tolkning av ett verk kan vara begränsande om man bara söker återskapa det som "redan är där". Men i nutida skådespelarteknik betonas ofta att arbetet med rollen först och främst är ett sätt att skapa insikt. Bilden som formas på scen är inte en mer eller mindre realistisk reproduktion av verkligheten, utan ett sätt att förstå verkligheten. Erik Rynell utvecklar detta tema med utgångspunkt från sitt forskningsprojekt "Embodied mimesis".

Föredrag av Erik Rynell

Sett härifrån

Matts Leiderstam är en konstnär som sedan mitten av 1990-talet har intresserat sig för överenskommelser kring vårt sätt uppfatta konsthistoriska målningar. Kopian och parafrasen har ofta ingått som en del av hans konstnärliga praktik. *Sett härifrån* tar sin utgångspunkt i några av Matts Leiderstams egna konstprojekt från de senaste tio åren i förhållande till det klassiska konstmuseet.

Föredrag av Matts Leiderstam

Två tolkningar av Brahms Op. 118

Brahms *Intermezzo Op. 118* ingår i den västerländska konstmusikens kanon och tillhör pianolitteraturens tio i topp. Men vad döljer sig bakom alla tolkningskonventioner? Har styckena någonting kvar

att säga oss idag? Vi har ljudit in två pianister som arbetat med denna fantastiska musik utifrån delvis nya förutsättningar.

**Medverkande Anna Christensson
och Jonas Cambien**

Monolog om Sättet att slu...

Om fragmentet, brottstycket, det oavslutade. Tankar, texter och toner - av bland annat Carl Jonas Love Almqvist - allt tillsammans gjutet i ett enda helt.

Medverkande Mats Persson (piano)

Samtiden lyder inte

Samtiden lyder inte är ett ifrågasättande av gränslinjerna mellan text och ljud, konstmusik och popmusik, jag och du, i form av ett konceptuellt radioprogram med Magnus Haglund, författare och kulturskribent. Grundfråga: Är det viktigt för musiken som konstform att den slutar att lyda?

Medverkande Magnus Haglund

Ole Lützow-Holm: Terra

Bernhard Moliq: Duo concertant pour deux violons

Luigi Nono: "Hay que caminar" sognando

Duo Gellands praktik bygger på ifrågasättandet av tolkningstraditioner och bejakandet av ett kreativt och lekfullt förhållningssätt till partituret. Ole Lützow-Holms *Terra* är ett resultat av en långtgående diskurs med ett tidigare slutet verk.

Bernhard Moliques *Duo concertant pour deux violons* befrias från cementerade traditioner. Luigi Nonos sista verk "*Hay que caminar*" *sognando* ses som ett politiskt manifest för viljan att förstå den oliktankande andra.

Medverkande Duo Gelland (violin)

Konsumentköplagen: juris lyrik

Poeten Ida Börjel läser ett stycke ur sin bok *Konsumentköplagen: juris lyrik*.

Medverkande Ida Börjel

Sara Tuss Efrik och Annika Nyman: Brottstycken

Brottstycken syftar till att plocka itu kriminalhistoriens dramaturgi och uttrycksmedel. Här omvärderas en av populärkulturens mest utslitna berättelser, kriminalhistorien, och dess utredande riktning förändras till en felriktning. Inom dess ramar tar utsvävningar plats – sidospår som inte tycks ha med berättelsen att göra, men som handlar om att förvränga perspektiv, att närma sig det som händer vid sidan av, i marginalen, i det som inte tillhör den harmoniska dramaturgin. *Brottstycken* syftar till att omvärdera mysteriet, den olösta frågan, vad som är rätt och fel, genom att skapa ett obehag i en ökande förvirring snarare än i ett klagörande.

**Medverkande Teater Mutation,
Mira Svanberg (ljus), Pontus Silveby (ljud)
och Mark Hammarberg (film)**

Fredag 8/4

Med reservation för ändringar

Kl 10.00-13.00

Interferens: kommunikation och opposition. Om tolkning av ny och historisk musik

Kl 14.00-14.15

Biletal, vä rog

Kl 14.15-14.30

Introduktion

Kl 14.30-15.45

Beethovens 5a och gulsparven

Om tolkning av litteratur

Kl 16.00-16.45

Rosamunde

Kl 17.00-18.00

Om dialog, tolkning och interferenser i interkulturella möten

Audiovisuella möten med författare

Kl 19.30-20.00

Øyvind Torvund: Bandrom

Ole Lützow-Holm: Ark

Kl 20.00-20.15

Heimat

Kl 20.15-21.00

Historien lyder

Kl 21.00-21.45

Victoria Counting

Kl 22.00-22.45

Ole Lützow-Holm: Spår av glömska

Kl 16.00-22.00

Spår av glömska - arkiv

Kl 16.00-22.00

El mono de la tinta/ Travel journal from an invisible city/ La țiganci

screening av videoverk

KI 10.00-10.15

Jägarinnan och bytet

KI 10.15-11.30

Om rollen, livsvärlden och tvivlet

Är det verket vi tolkar eller verkligheten?

KI 11.30-13.00

Spår av glömska

KI 14.30-15.00

Sett härifrån

KI 15.00-16.30

Två tolkningar av Brahms: op 118

Monolog om Sättet att slu...

KI 16.30-17.00

Pre-concert talk med Duo Gelland

KI 17.00-18.00

Historien lyder

KI 19.30-20.00

Samtiden lyder inte

KI 20.00-21.00

Ole Lützow-Holm: Terra

Bernhard Moliq: Duo concertant pour deux violons

Luigi Nono: "Hay que caminar" sognando

KI 21.15-21.30

Konsumentköplagen: juris lyrik

KI 21.30-22.00

Brottstycken

KI 10.00-22.00

Spår av glömska - arkiv

KI 10.00-22.00

Screening av videoverk

KI 22.00

Avslutning. DJ: Magnus Haglund

Lördag 9/4

Mot ett konstmusikens utvidgade fält

Mot ett konstmusikens utvidgade fält är ett treårigt konstnärligt forskningsprojekt finansierat av Vetenskapsrådet. Gruppen som bedriver projektet består av Ole Lützw-Holm, Anders Hultqvist och Henrik Hellstenius (tonsättare), Anna Lindal (musiker) och Magnus Haglund (kritiker). Projektet tar spjärn emot delvis situationsbundna frågor som har med det konstmusikaliska verkets plats och identitet att göra. Vi undrar hur tonsättare, utövare eller lyssnare kan utmana och vidga sin förståelse av begrepp som *tolkning*, *kritik*, *experiment*, *frihet* och *ansvar* i umgänget med klassisk och nutida musik. Genom att arbeta med dessa frågor konstnärligt och samtidigt reflektera och tänka högt kring erfarenheterna av våra försök hoppas vi kunna bidra med inspirerande exempel på nya former av engagemang, närvaro, dialog och delaktighet i musikskapande.

SONAT (Sonic Art Theatre)

SONAT är en serie experimentella musikdramatiska projekt av Teatr Weimar och Ensemble Ars Nova. Utgångspunkten är hörspelets form och estetik överförd till scenisk gestaltning. Hörspelet har sina starkaste traditioner i Tyskland och är den tyska benämningen på radiodramatik. Det är alltså en av de nyaste dramatiska och musikaliska formerna, direkt kopplad till en teknisk landvinning som fortfarande idag har en stark roll i vår kultur: radion. Hörspelet sammanför radiodokumentär, soundscape, akustisk och elektroakustisk musik med teaterns semiotik.

Kontakt

ole.lutzow-holm@hsm.gu.se

stefan.ostersjo@mhm.lu.se

jorgen@teatrweimar.se

Läs mer på

www.teatrweimar.se/interferens

www.iac.lu.se

Adress

Inter Arts Center

Bergsgatan 29, Malmö

SIENRTRFEE

Konst vid teknings stans

Interferens sammanför det konstnärliga forskningsprojektet "Mot ett konstmusikens utvidgade fält" (finansierat av Vetenskapsrådet) med Ars Novas och Teatr Weimars gemensamma SONAT-serie. Med stöd av Statens Kulturråd, Malmö Stad, Göteborgs Universitet, Teaterhögskolan i Malmö, Musikhögskolan i Malmö, Kulturkraft Syd och Inter Arts Center.